

Delta i debatten,
skriv til oss!

Send ditt innlegg til
debatt@nationen.no.
Innlegg kan også sendes pr. post til

Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135
Oslo. Mer konvolutter «debatt». Innlegg
som sendes elektronisk blir prioritert.

Kronikk: Max 5000 tegn med mellomrom.
Leserinnlegg: Max 2500 tegn med mel-
lomrom. Kun bestilte kronikker honoreres.

Redaksjonen forbeholder seg retten til
å forkorte innsett stoff og til å publi-
sere det elektronisk.

KRONIKK

Bildet sladdet p.g.a.
evt. copyright

Forsøksdyr: I 2007 brukte Norge over 3,4 millioner forsøksdyr.

FOTO SCANPIX

Ny lov om dyreforsøk

Det skjer mye i Europa på forsøksdyrfronten for tiden. Fellesmålet er en sterkere satsing på alternativer til dyreforsøk: Dette omfatter foruten det å erstatte dyr med datamodeller og lignende, det å redusere antall dyr som brukes i det enkelte forsøk og det å raffinere forsøksoppsettet slik at det er minst mulig smertevoldende for dyret.

EU-direktivet om forsøksdyr er under revisjon. Utkastet passerte EUs landbrukskomité like før påske og skal opp i EU-parlamentet i den første uken i mai. Direktivet inneholder flere nyheter:

- Uavhengig etisk evaluering av forsøksprotokoller skal gjennomføres.
- Prosjekter skal evalueres i etterkant for å se om de oppfyller sine mål, og belastningen på dyrene skal kartlegges.
- En kort beskrivelse av dyreforsøket skal offentliggjøres på et ikke-teknisk språk. Beskrivelsen skal bl.a. oppgi formålet med dyreforsøket, potensialet for lidelse og dokumentasjon på at forsøket ivaretok de tre R'ene (Replacement, Reduction, Refinement).
- Hvert land skal ha en nasjonal etisk komité som kan gi råd om dyreforsøk.
- Hvert land skal utpeke et nasjonalt referanselaboratorium for validering av alternativer.
- Forsøksdyravdelinger skal inspiseres minst to ganger årlig.

MANGEL

«Det mangler reell politisk vilje til å satse på alternativer til forsøksdyr.»

Ingen av disse punktene er oppfylt i Norge i dag. De fleste planene for dyreforsøk behandles lokalt av én person, den lokale ansvarshavende som er utnevnt av Mattilsynets forsøksdyrutvalg. Utvalget består av åtte personer (som innehar andre stillinger) og er et forvaltningsorgan, ikke en etisk komité. Utvalget har dessuten for lite ressurser til mer enn høyst nødvendig saksbehandling. Dette resulterer blant annet i at halvparten av landets 60 dyreavdelinger mangler fornyet godkjenning, fordi utvalget ikke har hatt tilstrekkelige ressurser til å inspisere dem. Svært få prosjekter evalueres i etterkant og ingen sammenstilling av dyreforsøkene som er gjennomført, offentliggjøres. Det er ikke engang utarbeidet en oversikt over laboratorier som arbeider med alternativer til dyreforsøk.

Revisjonen av EU-direktivet ble startet for å øke harmoniseringen med Europarådets forsøksdyrkonvensjon. Konvensjonens retningslinjer for stell og oppstilling av forsøksdyr ble kraftig oppjustert for to år siden, basert på innspill fra ekspertgrupper og dagens kunnskap om dyrevelferd.

I tillegg får Norge en ny dyrevelferdslov. Lovutkastet utvider definisjonen av forsøksdyr til å omfatte donordyr (dyr som avlives for å skaffe celler, organer o.l.) og dyr som brukes i undervisning. I 2007 (det siste året vi har tall for) brukte Norge over 3,4 millioner forsøksdyr pluss over 1,9 millioner dyr som falt utenom den strenge definisjonen. Antallet pattedyr definert som forsøksdyr vil trolig øke med 10-20 prosent ifølge den nye definisjonen.

Tallene er høye sammenlignet med andre land, men den største utfordringen er å bygge opp tilstrekkelig kompetanse i Norge til å håndtere (og harmonisere) kravene som er bakt inn i disse definisjonene. Forskriftsteksten benytter begrep som «ufysiologiske tilstander», «normal livsutfoldelse» og «helt forbigående lett smerte eller ubehag». Over 70 prosent av de 1,9 millioner dyr brukt i forskningen i 2007 er plassert i de forannevnte kategoriene. Innføringen av og et mer bevisst forhold til de tre R'ene kan fort flytte dyr fra én kategori til en annen, til dyrenes beste!

Dette krever imidlertid kunnskap om eksisterende alternativer, og politisk vilje til å satse på utvikling av nye alternativer. I dag er altfor mye overlatt til altfor få personer. Vi har foran oss en omvendt pyramide, med millioner av dyr øverst og et skrapelig fundament i bunnen.

Den nye dyrevelferdsloven inneholder de overordnede prinsippene om forsøksdyr. Intensjonen er å utarbeide en ny forskrift som vil detaljstyre forsøksvirksomheten. Vi har dermed en unik sjans til å velge om vi skal ta signalene fra Europa på alvor ved å dekke kravene tas inn i den norske forskriften. For å kunne gjøre dette må det bevilges tilstrekkelige ressurser til oppfølging av kravene.

Historien forteller oss dessverre at reell politisk vilje til å satse på alternativer til forsøksdyr, mangler. Nesten seks år er gått siden Stortinget behandlet stortingsmeldingen om dyrehold og dyrevelferd. Næringskomiteen på-

pekte de manglende ressursene til arbeidet med å utvikle alternativer til dyreforsøk, og ba regjeringen om å følge opp meldingen med å etablere et statlig pengefond «etter svensk modell» for forsknings- og utviklingsarbeid innenfor alternativer. Ingenting har skjedd i disse seks årene. Til sammenligning har den svenske staten øremerket 19 millioner kroner til slikt arbeid i 2009! Til tross for gjentatte henvendelser fra Norecopa og andre aktører, ser vi ingen tegn på at Norges regjering har tenkt å følge opp Næringskomiteens klare melding.

Stortingsmeldingen anbefalte også etableringen av en nasjonal plattform for alternativer til dyreforsøk. Plattformen (Norecopa) ble etablert den 10. oktober 2007. Det årlige budsjettet til Norecopa dekker imidlertid bare kostnadene til en halv sekretærstilling, med få ressurser til arbeidet med å utvikle og spre kunnskap om alternativer. Er dette regjeringens ambisjonsnivå?

Vi er overbevisste om at kvaliteten på forskningen som skjer på forsøksdyr i dag vil kunne forbedres dersom regjeringen legger noen flere ressurser til arbeidet med de tre R'ene. Er vi ikke i det minste moralsk forpliktet av det høye antallet forsøksdyr som benyttes i Norge, til å gjøre mer enn det minimum som regelverket krever?

Bente Bergersen
styreleder i Norecopa

Adrian Smith
professor ved Forsøksdyravdelingen,
Norges veterinærhøgskole

* FINANSKRISEN

Hvem har skylden?

Få går fri når skylden for finanskrisen skal fordeles, mener professor Torger Reve. Han synes det er rart ikke flere så hva som måtte komme.

Overstående var innledningen, og han fulgte opp med følgende i avisen «Vårt Land», allerede 20.11.08: Både forbrukere, næringslivsledere, banker og politikere synes vekst er fint. Alle deltok, og alle må ta sin del av skylden.

Klar tale, og i dag kan alle skyldes på hverandre. Men er det noen trøst? Nepp – og han presiserte at samfunnet er kommet i en felle man må komme ut av. Krisen gir høy arbeidsløshet. Noen får derfor regningen på verst tenkelige måte – skrev professoren.

Hvem som har satt opp felten – har vel etter hvert kommet frem – om ikke annet via «jungletelegrafen».

Tiden bør nå være overmoden for å gjøre forskjell på byttemiddelet penger – og varer. Eller om man vil – fiktivverdi og realverdi. For vi lever som kjent ikke av penger – men nettopp av vår vareproduksjon – og dessuten ytelse av tjenester for hverandre. Det er en sannhet av vesentlig betydning!

HJELPER DET?

«Selv problemet-systemet – er jo det samme.»

Helge Simonnes – redaktør i Vårt Land – minnet i sin lederartikkel ved årsskiftet om valget, som vi nå er inne i – med følgende: «Vi skal velge hvem som skal representere oss på Stortinget – og dermed også hvem som skal regjere landet. Vi vil gi ny tillit til de som har ledet oss gjennom fire år, eller vil vi ha forandring? Og hvem skal i så fall få sjansen?»

Spørsmålet ble satt i fokus på seneste møte i «Hjemmesitter-partiet». Og som mangeårig formann/sekretær ble følgende konklusjon kort og grei: Det er dypt beklagelig at ingen av de partier som stiller til valg fremlegger et fornuftig, demokratisk alternativ i den situasjon vi alle er havnet. Inn til et slikt alternativ fremvises – forblir jeg hjemmesitter.

Krisepakker med milliarder av kroner er riktig nok post ut. Men, hva hjelper det? Selv problemet – systemet – er jo det samme.

Thorbjørn Andersen
Halden